

Циганок Д.В.
здобувач вищої освіти за освітнім ступенем магістр
Науковий керівник: Фатюха Н.Г.,
к.е.н., доцент, кафедра ФБСС
Запорізький національний технічний університет
м. Запоріжжя, Україна

АНАЛІЗ ВАЛЮТНОГО КУРСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИСУ

Національна грошова одиниця є ключовим елементом незалежної монетарної політики країни. Пов'язуючи національну економіку зі світовим ринком, обмінний курс української валюти зазнає впливу багатьох макроекономічних факторів як екзогенних, так і ендегенних.

З тих чи інших причин національні валюти багатьох країн девальвують, Україна ж стала рекорсменом по знеціненню своєї валюти: українська гривня у 2008 р. втратила 62,3% своєї вартості щодо долара США і 54,8% щодо євро, у 2014 р. девальвація була ще відчутніша – 97,3% та 74,2% відповідно [1].

Ця ситуація викликала дослідження в області курсоутворення в Україні та за кордоном. Аналіз факторів, що впливають на динаміку валютних курсів є підставою для дискусій зарубіжних та вітчизняних науковців, які намагаються визначити рівноважний обмінний курс.

Будь-яка країна має свої закономірності розвитку макроекономічних показників, таких як зростання грошової маси, національний дохід, інфляція та торговельний баланс, що є найважливішими при прогнозуванні динаміки обмінних курсів. Проте немає доказів того, що будь-який з наведених факторів може слугувати єдиним індикатором зміни ціни валюти. У 1983 р. Ричард Міз і Кенет Рогофф запропонували так звану модель «випадкового блукання», що дозволяла висувати чітку гіпотезу про значення валютних курсів аналогічно до моделей, заснованих на принципах відносних переваг. Було також доведено, що окремі моделі можуть прогнозувати зміну обмінних курсів з високою вірогідністю на одному проміжку часу і не працювати на іншому [2].

В 2014 році в Україні створилася ситуація фактичної наявності не декількох курсів валют. Офіційний курс гривні дуже відрізнявся від курсу, який спостерігався в обмінниках. Він стримувався і для забезпечення платежів НАК «Нафтогазу України», для того, щоб сума у гривневому еквіваленті була нижчою. Але штучне стримування курсу, як правило, чинить деструктивний вплив на курс валюти і тому у лютому 2015 року спостерігалось, що цей дисбаланс був виправлений [3].

Різниця вартості у різних сегментах валютного ринку є значною. Це спричинено тим, що Національний банк України намагався стримувати курс. Це зумовлено декількома факторами, першим з яких є те, що Україна має високий розмір зовнішньої заборгованості у валюті. Підвищення вартості валюти призводить до різкого зростання зобов'язань в умовах, коли гривневі доходи України залишаються на низькому рівні. До того ж, підвищення вартості валюти негативно відображаються на банках. Останні часто формують зобов'язання у валюті, наприклад, за договорами депозитів із фізичними особами або за договорами субординованого кредиту із материнськими компаніями. Підвищення вартості валюти призводить до погіршення стану банківської системи, зокрема до зниження ліквідності та фінансової автономії. [4].

У цілому різке зниження курсу національної валюти позитивно впливає на макrorівні на конкурентоспроможність вітчизняних товарів та послуг, так як дозволяє стимулювати експорт товарів та укріплює зовнішньоторговельні позиції країни. Значення показника конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг зросло за цей період приблизно на 25%. Це обумовлено тим, що, наприклад, трудові ресурси оплачуються зарплатою у гривні, тому зниження вартості гривні спричиняє зниження вартості трудових ресурсів у загальній структурі видатків підприємства. Також це призводить до зменшення самої суми видатків. Таким чином, зниження курсу національної валюти призводить до підвищення конкурентоспроможності економіки, однак через

складну політичну та економічну ситуацію показники національного достатку не зростають.

Одним із найбільш дієвих важелів впливу на стабілізацію валютного курсу стали зміни облікової ставки, прийняті Національним банком України. Так, з 28 серпня 2015 року знижено облікову ставку з 30% до 27%, а з 25 вересня до 22%. [5].

Нестабільність 2014 року, яка суттєво розбалансувала валютний ринок, призвела до необхідності застосування Національним банком України з квітня 2014 року підвищення облікової ставки з 14% до максимального значення 30% у березні 2015 року.

Таким чином, оцінюючи тенденції зміни облікової ставки як вагомого інструменту монетарної політики НБУ, визначено основні тренди, які мають місце на грошовому ринку України і впливають на забезпечення стабілізації валютного курсу. З огляду на це, вважаємо за доцільне центральному банку країни продовжувати політику, спрямовану на подальше зниження облікової ставки і, як наслідок здешевлення та доступність фінансово-кредитних ресурсів для бізнесу.

Список використаних джерел

1. Дернова, І. А. Обмінний курс гривні в системі макроекономічних показників / І. А. Дернова // Ефективна економіка : зб. наук. пр., 2016. – № 4. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
2. Базилінська, О. Макроекономіка [Текст]: навчальний посібник для студентів вузів / Олена Базилінська. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - с.
3. Москалюк, Н. П. Монетарні важелі стабілізації валютного курсу в Україні / Н. П. Москалюк // Ефективна економіка : зб. наук. пр., 2015. – № 11. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
4. Вахненко, Т. П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин / Т. П. Вахненко. — К. : Фенікс, 2006. — с.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.